

Środa, 22 kwietnia 2009 r.

Skuteczne wykonywanie orzeczeń w Unii Europejskiej: dostępność informacji o majątku dłużnika

P6_TA(2009)0238

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 22 kwietnia 2009 r. w sprawie skutecznego wykonywania orzeczeń w Unii Europejskiej: dostępność informacji o majątku dłużnika (2008/2233 (INI))

(2010/C 184 E/02)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 65 traktatu WE,
 - uwzględniając Zieloną księgę z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie poprawy skuteczności wykonywania orzeczeń w Unii Europejskiej: dostępność informacji o majątku dłużnika (COM(2008)0128),
 - uwzględniając Zieloną księgę z dnia 24 października 2006 r. w sprawie poprawy skuteczności wykonywania orzeczeń w Unii Europejskiej: zajmowanie rachunków bankowych (COM(2006)0618) oraz rezolucję Parlamentu w tej sprawie z dnia 25 października 2007 r. ⁽¹⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 grudnia 2008 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie e-sprawiedliwości ⁽²⁾,
 - uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 3 grudnia 2008 r.,
 - uwzględniając opinię Europejskiego Inspektora Ochrony Danych z dnia 22 września 2008 r.,
 - uwzględniając art. 45 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej oraz opinię Komisji Gospodarczej i Monetarnej (A6-0252/2009),
- A. mając na uwadze, że w oparciu o zasady pomocniczości i proporcjonalności przyjęcie instrumentu wspólnotowego w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mającego skutki transgraniczne może wystąpić wyłącznie, jeśli zostanie dowiedzione, że niemożliwe jest usunięcie na szczeblu krajowym przeszkody utrudniającej ustanowienie lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego,
- B. mając na uwadze, że opóźnione oraz niezrealizowane płatności zagrażają zarówno interesom firm, jak i konsumentów, zwłaszcza gdy wierzyciel i organy egzekucyjne nie mają informacji o miejscu pobytu albo siedzibie dłużnika lub o jego majątku; mając na uwadze, że problem ten nabrzmiał w obecnym klimacie gospodarczym, w którym przepływ gotówki ma zasadnicze znaczenie dla przetrwania przedsiębiorstw,
- C. mając na uwadze, że problemy z transgranicznym odzyskiwaniem długów mogą stanowić poważną przeszkodę w swobodnym przepływie nakazów zapłaty w UE i utrudniać dostęp do wymiaru sprawiedliwości; mając ponadto na uwadze, że jeżeli nie daje się wykonać orzeczeń sądowych, podważa się sprawowanie wymiaru sprawiedliwości i standardy etyki handlowej,
- D. mając na uwadze, że na ogół kwestia odzyskiwania długów stanowi poważny problem, który pogłębia się przy skargach o charakterze transgranicznym, zwłaszcza w przypadku małych przedsiębiorstw, które nie mają wyspecjalizowanych prawników lub specjalnych działów zajmujących się dochodzeniem należności i często znajdują się w niewdzięcznej sytuacji, w której muszą w ten problem angażować pracowników, skąpe środki finansowe, a przede wszystkim czas, zamiast poświęcić te zasoby działalności produkcyjnej,

⁽¹⁾ Dz.U. C 263 E z 16.10.2008, s. 655.⁽²⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0637.

Środa, 22 kwietnia 2009 r.

- E. mając na uwadze doniesienia o niedostatecznym przestrzeganiu lub niewystarczającej znajomości dyrektywy w sprawie opóźnień w płatnościach ⁽¹⁾; mając na uwadze, że jeśli powyższa dyrektywa zostałaaby obecnie zaktualizowana i należycie wdrożona, mogłaby mieć znaczący wpływ na ograniczenie opóźnień lub niezrealizowanych płatności,
- F. mając na uwadze istnienie ogromnych rozbieżności w różnych systemach krajowego prawa zobowiązań i prawa upadłościowego w kwestii możliwego sposobu zabezpieczenia swego długu przez wierzyciela na poziomie umowy, zwłaszcza poprzez zastosowanie klauzul dotyczących zachowania prawa własności lub innych tego rodzaju mechanizmów, które są czasami obchodzone ze względu na powyższe rozbieżności,
- G. mając na uwadze, że przyjęcie jednego prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego skutecznego wykonywania orzeczeń powinno dotyczyć wszystkich dłużników, bez rozróżniania a priori dłużników działających w dobrej lub złej wierze,
- H. mając na uwadze, że problem unikania, opóźnienia lub niezrealizowania płatności długów jest często zastrzany z powodu niedostatecznej ostrożności stron w stosunkach poprzedzających umowę lub umownych; mając na uwadze, że zachodzi potrzeba położenia większego nacisku na świadomość handlową i możliwe zastosowanie „europejskich” klauzul nieobowiązkowych na podstawie wspólnych ram odniesienia, które zagwarantowałyby stosowne rozważenie tych kwestii przez strony przy nawiązaniu stosunków handlowych,
- I. mając na uwadze, że wskazano Parlamentowi, iż może zaistnieć poważny problem w sprawach transgranicznych z udziałem nierzetelnych dłużników, czyli osób, które są w stanie spłacić długi lub wywiązać się ze zobowiązań, lecz tego nie czynią, lub osób, co do których istnieje ryzyko, że nie spłacą swoich długów nawet w razie wydania przeciw nim orzeczenia; mając na uwadze, że okazuje się, iż takie osoby często posiadają znaczne środki majątkowe w różnych podmiotach, biurach maklerskich lub funduszach powierniczych, zaś skuteczne ich dochodzenie nie będzie możliwe bez niezbędnych informacji; mając na uwadze, że często trzeba uzyskiwać takie informacje, nie zawiadamiając o tym nierzetelnego dłużnika, który często będzie w stanie przenieść aktywa w krótkim czasie pod inną właściwość sądową,
- J. mając na uwadze, że ponadto powiadomiono Parlament, iż niektóre suwerenne państwa nie uznają rozstrzygnięć arbitrażowych lub orzeczeń wydanych przez sądy innego państwa, co powoduje, że pojawiają się tzw. „sępie fundusze” (ang. „vulture funds”), które nabywają ten niezależny dług po bardzo zaniżonej cenie, a następnie próbują osiągnąć zysk z jego dochodzenia; mając na uwadze, że zapewne lepiej i uczciwiej byłoby wyposażać pierwotnych wierzycieli w środki samodzielnego dochodzenia swoich praw,
- K. mając na uwadze argument, że niewiele jest państw, które w ogóle nie posiadają majątku poza własnymi granicami oraz że jeżeli wierzyciel nie ma nadziei na zaspokojenie roszczeń (jedynie) w swoim państwie członkowskim lub w danym państwie, jedyną skuteczną drogą są sądy zagraniczne, w szczególności sądy w innych państwach członkowskich UE,
- L. mając na uwadze, że zgodnie z rozporządzeniem „Bruksela I” ⁽²⁾ każde państwo członkowskie ma własne środki tymczasowe określone i uregulowane w prawie krajowym oraz że nakazy *ex parte* nie są przedmiotem wzajemnego uznawania i wykonywania w trybie tego rozporządzenia; mając na uwadze, że nakazom wydawanym *inter partes* skuteczność nadaje sąd właściwy za pomocą najbardziej zbliżonej rekompensaty, jaką może nakazać,
- M. mając na uwadze, że środki tymczasowe obejmują: (i) nakazy ujawnienia informacji o majątku, który może podlegać środkom wykonawczym do wyroku, (ii) nakazy zabezpieczające majątek na potrzeby przyszłego wykonania wyroku, (iii) a także mogą przyjąć postać tymczasowego nakazu zapłaty, dzięki któremu wierzyciel otrzymuje natychmiastową zapłatę przed rozstrzygnięciem wniesionego do sądu sporu,

⁽¹⁾ Dyrektywa 2000/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. L 200 z 8.8.2000, s. 35).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1).

Środa, 22 kwietnia 2009 r.

- N. mając na uwadze, że zarządzenie środków tymczasowych powinno podlegać warunkom podobnym do tych stosowanych przez Trybunał Sprawiedliwości, a mianowicie wierzyciel musiałby wykazać przed sądem, że ma uzasadnione roszczenie (wykonalne prawo w postaci nakazu sądowego czy dokumentu lub też dowód *prima facie* roszczenia – *fumus boni juris*) oraz że sprawa ma pilny charakter (rzeczywiste zagrożenie dla dochodzenia roszczenia, jeżeli środek nie zostanie zarządzony (*periculum in mora*)), a także mając na uwadze, że zarządzenie takich środków może być uwarunkowane złożeniem zabezpieczenia,
- O. mając na uwadze, że w sprawach mniejszej wagi, w szczególności gdy koszty postępowania mogłyby być zaporowe, zwłoka wymiaru sprawiedliwości oznacza jego brak oraz że w sprawach większej wagi brak informacji o majątku może okazać się największą przeszkodą; mając w związku z tym na uwadze, że odwołanie się do nakazów w postaci środków tymczasowych może stanowić trafne rozwiązanie w obu rodzajach przypadków,
- P. mając ponadto na uwadze, że w związku z takimi rodzajami przypadków, w których brak informacji skutkuje poważną niesprawiedliwością, należy również rozważyć działania Wspólnoty na rzecz udostępniania informacji; mając na uwadze, że wierzyciel nie jest w stanie dochodzić wykonania wyroku, jeżeli nie będzie miał dostępu do informacji o majątku dłużnika (a tym bardziej nierzetelnego dłużnika), z którego można zaspokoić roszczenia przy wykonaniu wyroku,
- Q. mając na uwadze, że w praktyce problem ten nie ogranicza się do przypadków wydania wyroku, którego nie wykonano, lecz może również wynikać jeszcze przed wniesieniem powództw przez wierzycieli,
- R. mając jednak na uwadze, że jest zdecydowanie zasadniczą kwestią, żeby wszelkie zaproponowane środki miały proporcjonalny charakter; mając ponadto na uwadze, że środki te nie powinny jedynie powielać tego, co można osiągnąć za pomocą istniejących środków krajowych, oraz że powinny ograniczać się do skarg o charakterze transgranicznym, jednocześnie zaś należy unikać niepotrzebnej i nieodpowiedniej harmonizacji,
- S. mając na uwadze, że wyrażano pewne wątpliwości, iż niektóre z pomysłów w sprawie skutecznego wykonywania orzeczeń w Unii Europejskiej poprzez dostępność informacji o majątku dłużnika mogą naruszać prawa podstawowe, m.in. prawo do prywatności (ochrona danych), podważać gwarancje procesowe i być sprzeczne z tradycjami konstytucyjnymi wielu państw członkowskich,
- T. mając na uwadze, że wszelkie zgłaszane propozycje muszą być wydajne pod względem kosztów i zintegrowane z innymi dziedzinami polityki wspólnotowej, tak żeby uniknąć niepotrzebnego dublowania wysiłków,
1. z zadowoleniem przyjmuje powyższą zieloną księgę Komisji z dnia 6 marca 2008 r., gdyż przyczynia się ona do realizacji strategii lizbońskiej;
 2. precyzuje, że brak przejrzystości informacji niezbędnych do zmuszenia dłużnika do wywiązania się ze zobowiązań jest sprzeczny z zasadami dobrej wiary i odpowiedzialności majątkowej; stwierdza, że nieznaną krajowych przepisów prawnych dotyczących wykonywania orzeczeń sądowych lub ich nieskuteczność mogą hamować proces tworzenia jednolitego rynku wewnętrznego i powodują nieuzasadnione koszty;
 3. zaznacza, że zaleganie ze spłatą, niepłacenie i trudności ze ściąganiem długów szkodzą interesom przedsiębiorstw i konsumentów będących wierzycielami, powodują spadek zaufania do rynku wewnętrznego i osłabiają wymiar sprawiedliwości;
 4. popiera zintegrowaną i skuteczną strategię zgodną z zasadami lepszego stanowienia prawa i uważa, że należy osiągnąć cel, jakim jest spłata, gwarantując niedyskryminację, ochronę danych szczególnie chronionych i gwarancje prawne przy zastosowaniu proporcjonalnych środków, które wprowadzą niezbędną przejrzystość i znacznie obniżą koszty informacji i zarządzania;
 5. stwierdza, że oprócz informacji dostępnych publicznie wierzyciel powinien mieć dostęp, pod kontrolą właściwego organu lub za jego pośrednictwem oraz w łatwy sposób w obrębie całego rynku wewnętrznego, do niezbędnych danych w celu wszczęcia procedury egzekucji długu i uzyskania jego spłaty;

Środa, 22 kwietnia 2009 r.

6. zgadza się z Komisją, że transgraniczne odzyskiwanie długów w drodze wykonywania orzeczeń sądowych stanowi poważny problem rynku wewnętrznego, jednak uważa, że rozwiązania poddane przez Komisję pod dyskusję wymagają dalszych prac w celu rozstrzygnięcia najtrudniejszego problemu, jaki stwarzają nierzetelni dłużnicy;

Propozycja opracowania przewodnika po krajowych przepisach egzekucyjnych i praktyce w tym zakresie

7. zauważa, że opracowanie i aktualizacja takiego przewodnika mogą wymagać dużo wysiłku i znacznych kosztów, a osobom dochodzącym swoich praw byłoby łatwiej czynić to w ramach jednego systemu, oraz że w większości przypadków wierzyciel będzie musiał skorzystać z porady prawnika we właściwym obcym kraju; niemniej jednak uważa, że użyteczna może być wersja uproszczona w związku z brakiem nadającego się do zastosowania systemu transgranicznego;

8. jest głęboko przekonany, że publikacja krajowych wykazów zagranicznych prawników, którzy wykonują swoje uprawnienia na rynku wewnętrznym zgodnie z dyrektywami 77/249/EWG⁽¹⁾ i 98/5/WE⁽²⁾ może okazać się przydatne; wskazuje, że odnośniki do takich krajowych wykazów mogłyby zostać umieszczone na stronie internetowej Komisji i uzupełniać przewodnik;

Zwiększenie zakresu informacji osiągalnych w rejestrach publicznych i poprawa dostępu do nich

9. wyraża sprzeciw wobec udzielania nieuzasadnionego, powszechnego i arbitralnego dostępu do wszelkiego rodzaju danych dotyczących rejestrów ludności, ubezpieczeń społecznych i rejestrów podatkowych i opowiada się za odpowiednimi i proporcjonalnymi ramami w celu zagwarantowania skutecznego wykonywania orzeczeń w Unii Europejskiej;

10. stwierdza, że dostęp do rejestrów ludności (jeżeli takie istnieją) może być pomocny w tropieniu osób fizycznych w trudnej sytuacji, które nie wywiązują się z obowiązków alimentacyjnych lub nie spłacają kredytów indywidualnych, oraz w unikaniu nadużyć;

11. uważa, że o ile w niektórych krajach skutecznie zastosowano nowy, udoskonalony dostęp do rejestrów ubezpieczeń społecznych i rejestrów podatkowych, niezbędne jest także zagwarantowanie przestrzegania przepisów o ochronie danych i poufności; podkreśla, że stanowi to wrażliwą kwestię dla opinii publicznej; ponadto zauważa, że wykorzystywanie informacji w celu innym niż cel, w jakim zostały one zebrane, może spowodować problemy natury prawnej;

12. ponadto zauważa, że w wielu państwach członkowskich oświadczenia podatkowe i rejestry ubezpieczeń społecznych są poufne oraz że w tych państwach propozycja rejestru – przy całym związanym z nim ryzyku nadużycia zgromadzonych danych – nie zostanie przyjęta przychylnie i będzie postrzegana jako nadużycie władzy wykonawczej;

13. stwierdza, że jeżeli propozycja będzie niewspółmierna do celu, jaki ma realizować, będzie mogła ulec nadużyciom i stanowić naruszenie prawa do prywatności;

Wymiana informacji między organami egzekucyjnymi

14. jest zdania, że koncepcja lepszej współpracy między publicznymi organami egzekucyjnymi jest warta dalszej analizy, jednak podkreśla, że nie we wszystkich państwach członkowskich takie organy istnieją;

Oświadczenie dłużnika

15. jest zdania, że oświadczenie dłużnika może okazać się pomocne jako część procedury wykonania wyroku, jeżeli można je obwarować sankcjami na podstawie prawa krajowego;

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 77/249/EWG z dnia 22 marca 1977 r. mająca na celu ułatwienie skutecznego korzystania przez prawników ze swobody świadczenia usług (Dz.U. L 78 z 26.3.1977, s. 17).

⁽²⁾ Dyrektywa 98/5/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. mająca na celu ułatwienie stałego wykonywania zawodu prawnika w państwie członkowskim innym niż państwo uzyskania kwalifikacji zawodowych (Dz.U. L 77 z 14.3.1998 r., s. 36).

Środa, 22 kwietnia 2009 r.

16. uważa, że nie ma potrzeby podejmowania przez Wspólnotę działania w tej dziedzinie, dopóki nie zostanie dowiedzione, że istniejące instrumenty państw członkowskich nie są skuteczne;

Inne środki

17. proponuje, żeby rozważono pomysł ustanowienia formy wspólnotowego środka tymczasowego, która uzupełniłaby środki sądów krajowych; uważa, że pomysł mógłby przybrać formę prostej, elastycznej procedury, której nadano by skuteczność w całej UE, dzięki czemu uniknięto by zwłoki i niepotrzebnych kosztów; jest zdania, że byłoby to skuteczne i uczciwe także w stosunku do osób trzecich;

18. proponuje, żeby taki środek stosowano również do skarg arbitrażowych, a także aby uwzględniono go w związku ze zbliżającym się przeglądem rozporządzenia „Bruksela I”;

19. wzywa Komisję, żeby potraktowała tę kwestię priorytetowo i dokonała (a) szczegółowej oceny problemu, (b) analizy wykonalności dla ewentualnych instrumentów wspólnotowych oraz (c) oceny skutków ewentualnych środków prawa wspólnotowego, ograniczonych do aspektów transgranicznych; uważa, że w analizie Komisja powinna również ustalić i należyście uzasadnić odpowiednią podstawę prawną wszelkiego zaproponowanego instrumentu wspólnotowego, który powinien ograniczyć się do spraw transgranicznych i uzupełniać stosowanie w tej dziedzinie środków czysto krajowych, a nie w nie wkraczać;

20. wzywa Komisję, aby w pełni rozważyła środki poprzedzające umowę, środki umowne, które mogą mieć związek z rozwojem wspólnych ram odniesienia, oraz wszelkie inne, pochodne instrumenty fakultatywne, żeby zagwarantować, że strony w europejskich umowach transgranicznych uregulują kwestie opóźnień lub niezrealizowania płatności na etapie ich zawierania;

21. niecierpliwie oczekuje przeglądu dyrektywy w sprawie opóźnień w płatnościach i wzywa Komisję do przystąpienia do niego możliwie jak najszybciej, zważywszy na obecną sytuację gospodarczą;

22. proponuje, aby przeprowadzono badanie rozbieżnych krajowych podejść prawnych do kwestii zachowania prawa własności i innych podobnych mechanizmów w celu zagwarantowania ich wzajemnego uznawania;

23. proponuje, aby nabywca praw majątkowych uznanych wyrokiem sądowym mógł korzystać ze swoich praw na tych samych warunkach co zbywca;

*

* *

24. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz parlamentom państw członkowskich.
